

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XV. Cæsares alijqué magistratu proximi Monarchis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

CAPVT XV.

*Cæsares alijque magistratus proximi Monarchis.*Cæsares
augustus
proximi.Delphini
Galliarum.Sæbas-
topol-
us.Tituli sine
restitu-
tione
Imperio.

Patricij.

Aulici Fræ-
corum olim
multis man-
cipia.Curo-
palata-
tes olim Ar-
chitectus,
deinde ma-
gnae digni-
tatis.

Cæsarum nomen retenta dignitate Constanti-
nopolitani mutarunt. Etenim Cæsares voca-
bantur, vel filij Imperatorum, vel quibus illum titu-
lum contulissent; Drusum vocat Tacit. lib. 1. Cæsa-
rem. Titus & Domitianus à senatu dicti sunt Cæsa-
res, Galba Pisonem, Nerua Traianum, Adrianus A-
lium Verum, Diocletianus & Maximinianus Con-
stantinus, & Maximinianum, & Dalmatium, Pius
Antoninus Marcus Antoninū, Severus Bassianum
Carus filios, Philippus filium, Coptonymus duos fi-
lios; alij alios Cæsares dixerunt. Postea Despotas ap-
pellarunt eos, qui proximi fuerunt Imperatori, fili-
os, præcipue primogenitus heredem regni, item
generos, ita Ducas teste Gregori 1. 2. Michael Palæo-
logus filium suū supradepotas extulit. Quod Cæsar
nobilissimus ab Imperatore dictus, hoc est in Gallia
Delphinus, nisi quod plures Cæsares, Delphinus
vnus est. Delphinatum Allobrogum prouinciam,
Humbertus Regi Franciæ donauit anno salutis 1349.
ea conditione, vt primogenitus regis & successor ex
ea cognominaretur. Olim filij regū ipsi reges quoq;
dicebantur, & Franciam in Regna diuidebant, quod
sapienter Ludouicus III. ne singulorum vires exhau-
raret, mutare voluit, Lothario regnum, Carolo Lo-
tharingiam reddit. Apud Cedrenum à Monomacho
Stephanus dux copiarum statuitur *σάβαστοπος*, qua-
si Imperatorem ferat, dum scilicet prudentia & fortitudi-
ne tuetur imperium. Decrescente imperio, augente
ambitione, etiam *σάβαστοπος* quasi *augustinus* potens
constitutus est. Dignitas ea minor fuit despotica,
apud Gregoram 1. 3. Frater Michaelis Commeni-
σάβαστοπος constituitur, apud Nicetam. Itacius lib. 1.
Corona cingebatur, nomen dignitatis sine imperio
tenuit. Alexij inuentum fuit *σάβαστοπος*, *παλατι-
κός*, & ne quid superesset titulorum *πα-
τριάρχης*, quod sonat, quasi plane supra augustum, aut
plane venerabilem, nomina mera erant ista, nō imperia.
Omnia tamen ista infra Cæsarem fuere. Magnum et-
iam nōmē *δυναστεύων*, *καὶ ὁ τῆς αἰῆτος*, sed *δὲν ἔστιν ἀνεξαρτήτως*
κἀκεῖναι, ait Codinus. Nullum ministerium habet.
Eadem peneratio patriciatu fuit, non nobilitatis,
sed dignitatis & beneficii nōmē erat. Vocantur ita
quasi imperatorum patres; potentia etiam par nomi-
ni. Pelisarius octodecim millia militum cum digni-
tate patriciatu acquisiuit. Emon. 1. 2. cap. 6. Carolus
Magnus Patricius Romanus factus est antequam
Imperator; Vitale hoc fuit ad conferuandam no-
bilitatē, quemadmodum, vbi illa premitur, ad offi-
cia senui assumuntur. Hoc video priscis placuisse Fran-
cis, quod & nunc Turca probat, vt reges in aula
mancipijs vterentur. Marilefus Archiatrus manci-
pium erat Ecclesiæ Turonensis, Proatrus educator
regis ad opus rusticum amandatur, Septiminia ad
Pistinum; ita Gregor. Turon. sed hoc supra repre-
hendi, interim Græci posteriores in honorum no-
minibus nimij fuere.

§. 2. Curopalates initio Architectus erat, eius
officium circum facta tecta palatij, substructionesq;
versabatur. Cassiod. 1. 7. Sublimitatem tuam curam pala-
tii nostri suscipere debere censemus, vt & antiqua in nitorem
pristinum contineas, & noua simili antiquitate producas, si
frequenter legas Geometren Eucliden, si schemata eius mira-
bili varietate descripta, &c. Archimedes quoque cum Metro-
bio tibi semper assistant. Si autem ciuitatem respicimus, aut
castellorum volumus fundare nouitatem, vel si constituendi
nobis prætorij amantiss blandiatur, te ordinante ad oculos

perducitur, quod nobis cogitantibus inuenitur: Quicquid aut
instructor parietum, aut sculptor marmorum, aut axis fusor,
aut camerarum rotator, aut gypsoplastes, aut musuaris
ignorat, te prudenter interrogat. Creuit exinde æstimatio
gradusq; Curopalatæ. Aëtius n. ex comite domesti-
corū curam palatij gerere cepit. Quin foceris & co-
gnatis imperatorū conferebatur, prouincijs præficie-
bantur. Iberiam n. Adranafer gubernauit, apud Lu-
ithprandū frater Imperatoris est Curopalates, apud
Photium in biblioth. nullius maior gloria, quam
Curopalatæ. Ita quoque apud Cotippum lib. 1.

*Te dominum sacre firmant aunculus aule,
Dispositorg, nouus sacre Baduarius aule
Successor foceri, factus mox cura palati.
Te dominum sacre quis non prædixerat aule,
Cum magni regeres diuina palatia patris?
Par extans curis, solo diademate dispar,
Ordine procerum vocitatus Cura palati.*

Curopalates etiam dictus vir spectabilis Castrensis *Palatij ca-
stra*
sub quo omnia palatij ministeria fuere. Pædagogia, *palatij ca-
stra*
chartularij, fabularij, dominici, cum enim comita-
tus principis *palatij* castra dicerentur; hinc om-
nes ministri Castrensiæ dicti sunt, quamuis nulla
vnquam castra vidissent. Videtur tandem hoc mu-
nus omnino mutatum, & dicti apud Græcos Curo-
palatæ, qui apud Francos *Maiores domus* dicebantur,
ijdem enim & præfecti palatij dicebantur. Proximi
itaque Imperatoribus fuere. Seneschallum eodem lo-
co fuisse deinceps constat. Seneschallum eundem esse,
qui apud Græcos dicitur *magnus domesticus*, testis est
Guilielmus Tyrius 1. 4. c. 5. Magnum autem dome-
sticum ab Imperatore secundum cum dicat, eam et-
iam dignitatem Seneschallo tribuere videtur. Apud *Seneschal-
lus initio fi-
ne potestate*
Francos certe eadem ratione creuit officium Senes-
challi, vel Seneschalci. Ille enim à Pipino men-
sæ præpositus est, bella gerebat Rex ipse gnarus, id tu-
telæ regni noui, & auctoritati opportunum esse. Cu-
ram totius domus, & ornamentorum, etiam equo-
rum gesserunt. Dapifer itaque erat, atque ita vo-
catur à Roberto Abbate Remensi, sceptrum ges-
sit insigne iurisdictionis, Vicarius regis & secundus
à rege dicitur. Signabat edicta, constitutionesque
Regum, & quæcunque maioris momenti erant.
Creuit itaque huius authoritas, vt parum abfuerit
à potestate maioris domus. Theulphus in Chronico
Monasterij Marigniæ, eundem facit cum maiore
domus, & belli administrandi eidem tribuit offi-
cium, itaque & Regi equum adducebat. Posteriores
tamen Reges potentiam eam minuerunt.

§. 3. Eodem pene fastigio est magister officiorum,
à paruis enim initijs ad summam potentiam perue-
nit. Magister officiorum Scholis Scutariorum, agen-
tium, atque alijs præerat, disciplina palatij eidem
commissa erat.

Eius munus in Scholis ordinandis, promouen-
disque Scolasticis versabatur, c. 1. de officio Magistri
officiorum t. 31. Privilegiis dudum *Schola vestre indultū,
& integrè reseruatis ad ducentariam, centenariam, & biar-
chiam nemo suffragio, sed labore vnusquisque perueniat: prin-
cipatum vero adipiscatur matricula decurrende: ita vt ad cu-
ras agendas, & cursum illi exstant, quos ordo militie vocat, &
eius laborum adiutor. Preterea in quo totius Scholæ status &
Magistri securitas constituta est, idoneus probitate morum ac
bonis artibus præditus nostris per Magistrum obtutibus offe-
ratur, vt nostro ordinetur arbitrio. Curabat etiam ne mi-
litiam præuenteret ambitio, Ita Valer. Theodof. Aug-
ust. ad Patricium Magistrum officiorum. Nemo agen-
tium in rebus ordinem militie atque stipendia præuertat, et-
iam si nostri numinis per obreptionem detulerit indultum. ac
si quis formam admisi istiusmodi docebitur obrulisse: in lo-
cum, ex quo indecenter emergerat, reuertatur. Vt in gradu cæ-*

*Potentia
inferioris
temperata.**Magister
officiorum.**Ordo mili-
tium non præ-
uertendus.*

teros antecedit, quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecerit antecere. Ius verberandi Senatores & Ducenarios Theod. & Valent. Augusti tribuunt Pleitio magistro officiorum. Scholarium nostrorum deuotio probata à nostris parentibus, circa maxima Serenitatis nostra affectionem emittit. Vnde quicquid ad fouenda, seruandaque eorum privilegia postulat, statim credimus admittendum. Ideoque suggestionem tui culminis approbantes, viris spectabilibus Comitibus Scholarum verberandi, degradandiue Senatores & Ducenarios licentiam denegamus: Ea namque, quæ tali commotione digna sunt, ad tuæ sublimitatis volumus referri notitiam. Imperium eiusdem ad castra iisdem extenderunt; Curæ tui perpetui culminis credimus inungendum: ut super omni limite sub tua iurisdictione constituto, quemadmodum se militum numerus habeat, castrorumque, ac clausurarum cura procedat, quotannis significare nobis propria suggestionem procuret. Dat. 2. Septemb. Constantinop. Maximo II. & Patricio Conss. 443. Hoc ideo factum, quod omnium consiliorum particeps erat, ut monet Priscus in hist. Gothica. Tandem inter summas dignitates haberi cœpit. Longinus Zenonis frater magister officiorum factus est, Euag. l. 3. c. 9. Ex quo constat, quantæ fuerit dignitatis hoc officium.

Magister officiorum Senatores verberare poterat.

Disciplina custos magister officiorum. Alia eius munera.

Adiutor Magistri officiorum.

Imitati sunt & ista Gothi, Cassi. l. 6. form. 6. Ad magistrum officiorum pertinet palatii disciplina. Ipse insolentium Scholarum mores procellosos moderationis sua terminis prospere disferenat. Tam multi ordines sine aliqua confusione componuntur, & ipse sustinet onus omnium, quod habet turba discretum: per eum Senator veniens nostris presentatur obtutibus, componit loquentem, quin etiam solet verba inferere, ut nos decenter debeamus omnia audire. Aspectus Regis haud irritus, promissor collocutionis nostræ gloriofus, donator aulicis consistorii, casarum præterea maximum pondus in eius audientia finibus optima securitate reponimus. Veredorum opportunitatem custodit, ut sollicitudines nostras, quas consilio iuuat, beneficio celeritatis expediat. Per eum nobis legatorum quantum festinantium prænuntiat aduentus, per eum nominis nostri datur euectio. Nemo iudicum per provincias fascies assumit, nisi hoc & ipse decreuerit. Molestias non habet exigendæ pecunie, per equatores victualium rerum in vrbe regia propria voluntate constituit. Officiales eius militie munere perfuncti dicuntur principes, & primum tenet interpretorianas cohortes & vrbana præfectura milites. Adiutor Magistri nostri presentatur obtutibus, ut vicaria forte beneficii eligamus eius præsidium, qui nobis præstat fidele solarium. Hinc factum est, ut tot negotiis in vnum coacervatis adiutor seu *bonis à principe illi constitueretur*, ille vice Magistri officiorum iudicabat.

Proximi itaque sunt primo throno, olim Cæsares, deinde vocati *Δεσπotes*; ut successuri parentibus in Hispania, Principes dicuntur, in Gallia Monsieur proprie, & striete, denique Delphini, post datum coronæ Delphinatum. Paul. Æmyl. l. 9. Allobroges etiam suos Principes Delphinos nominarunt.

CAPVT XVI.

Aula Regiæ constitutio.

Amici principum sunt munimenta.

§. 1. **Q**uanti inter sit Principis, imo totius Reipublicæ, viros fortes, fidos, prudentes circum se habere, calumniatores, auaros, ambitiosos procul amouere, multorum sæculorum series & nonisimorum regum exitia docuerunt.

In aula sunt duplices principum comites, vel enim consilio & gubernatione adiuvant industriam regnantium: vel circa principis personam, resq; versantur. Officiorum enim hæc est, non hominum distinctio; nam in vnum, eundemque multa crebro officia conferuntur.

Præcipuus quidem in aula imperatoria erat præfectus prætorio, de quo alibi dictum.

Nimia præfecti prætorio par erat in Fræcia maior domus, vel maior Palatii, parua eius officia principio, ius do-

mi inter aulicos dicere, disciplinæ Palatinæ attendere. Hinc auctoritas apud pares acquisita, & quia communi suffragio eligebatur, estimatione apud Regem, apud quem cum assidui essent, sensim ad Rempublicam admoti sunt, donec segnitie Regum totam regni potentiam in se deriuarunt. Hinc Pipinus Regnum tenuit, & non maiorem domus, sed comitem diuidendis domesticorum controuersiis constituit. Varia de his scripsit Cedrenus in Leone Iconomacho, qui consuli poterit.

Iustinianus recuperatæ Africæ Præfectum prætorio dedit, eius officio 396. ministros deputauit. C. I. de officio Præfecti prætorio Africa, t. 25. l. 2. G. Et: Ab ea (auxiliatæ Deo) septem prouincia cum suis iudicibus disponatur: quarum Tingitana, quæ proconsularis antea vocabatur, Carthago, & Byzantium, ac Tripolis rectores habeat consulares: reliqua vero, id est, Numidia, & Mauritania, & Sardinia, à præsidibus cum Dei auxilio gubernentur. Et in officio quidem tua magnitudinis nec non pro tempore viri magnifici præfecti prætorio Africa, trecentos nonaginta sex viros, per diuersa scriinia & officia militare decernimus. In officiis vero consularium ac præsidum quinquaginta homines per singula officia esse sancimus.

Quæ vero emolumenta siue magnificentia tua, siue consulares, & præfides, & quod vnusquisque ex officio eorum de publico consequi debeat, notitia subter annexa declarat.

Optamus ergo, ut omnes iudices nostri secundum voluntatem, & timorem Dei, & nostram electionem atq; ordinationem sic suas administrationes gubernare studeant, ut nullus eorum aut cupiditate sit deditus, aut violentiæ aliquas vel ipse inferat, vel iudicibus, aut officiis eorum, aut quibuscumq; aliis collatoribus inferre permittat. Licet n. per omnes prouincias nostras (Deo iuuante) festinemus, ut illos habeant collatores: maxime tamen tributariis diceceses Africana consulimus, qui post tantorum temporum captiuitatem meruerunt (Deo iuuante) per nos lumen libertatis adspicere. Ergo iubemus omnes violentias, & omnem auaritiā cessare, & iustitiam, atque veritatem circa omnes nostros tributarios reuerari. Sic enim & Deus placabitur & ipsi possunt celerius, sicut collatores alii nostra Reipublicæ, releuari atq; florere.

§. 2. Imperatoris aula administratos magnos habet Principes. Prima est Pincernæ, *ἐπὶ τῷ ἑσπέρῳ* qualis, magna & gratiosa apud Reges dignitas. Fide n. magna opus est, ut in quorum manu vita sit Principis. Nehemias eo officio fungebatur apud Araxerxem, apud Constantinopolitanos Pincerna maior erat Curopalate, & nunc qui inter septem electores Rex Bohemiæ excellit, est Pincerna Imperatoris.

§. 3. Domestici varii, ut domesticus mensæ, Scho-larum, mutorum, &c. Præpositus mensæ non minore dignitate.

In Romano Imperio Marchio Brandeburgensis Archicamerarius est, de quo sic habet Bulla aurea. 25. de offic. Princ. Sollen curiis Imperatorum. Deinde Marchio Brandeburgensis, Archicamerarius, accedat super equo, Camerarius habens argenteas pelues, cum aqua in manibus, ponderis duorum dignitatem Marchiarum argenti, & pulchrum manutergium, & 141. descendens ab equo, dabit aquam Imperatori, vel Regi Romanorum manibus abludendis. Camerarius in Francia, quæ Camlerlanum & Camerlingum appellare solent, qui tanto in honore fuere, ut Regi etiam affines, & cognati in ea dignitate fuerint. Sub Ludouico Pio Bernardus Regina frater hoc munus administravit.

In eodem Imperio Palatinus Archidapifer est. Saxoniæ electorensem fert, quod olim præstitit *ἀρχιδάπωνας* qui nudo capite, proximus consanguineis Imperatoris ferebatensem, ut apparet, hoc voluisse maiores, eos oportere esse circa principem, qui & ipsi principes sint.

§. 4. Palatii siue aulæ permulti sunt alii magistratus, qui omnes vno nomine Palatini appellatur: Minores ita dicebantur, ut memoriales, agentes in rebus

rii potestis, & postea maioris domus.

Magistra-tui subditi cōmendati.

Domestici varii.